

La màgia de nadal (II)

Com vam donar a conèixer per aquestes dates, el significat de les tradicions i el simbolisme dels elements nadalencs, com a protector de la llar.

La tradició i el simbolisme de fer cagar el tió.

Hi havia un ritual pagà que es deia el tron de la llar. Consistia a ficar al foc un tronc d'arbre molt gran, si era possible d'oliva, perquè tardés molts dies a consumir-se. El cap de família, cada dia amb flames, li pegava amb un bastó, i com més espurnes fes saltar això indicava que la collita seria molt abundant i que els animals tindrien moltes cries...

Llavors, agafava un sarpat de cendra de la llar, sortia a la porta de casa i la llençava al camp, l'aven-

trunc per por de cremar-se se'ls preparava un tronc a part i així va néixer la tradició del tronc. En un principi el tió cagava fruits secs, llaminadures..., fins als nostres dies que caguen de tot, llaminadures, joguines...

SANTA CLAUS

Santa Claus és una corrupció de sant Nicolau.

Sant Nicolau va ser un bisbe, segons la tradició nòrdica, que segons la llegenda era molt pobre i al final va reunir molts diners.

El lloc on va néixer no està molt clar. Es parla de Suècia, Finlàndia. Segons la llegenda va néixer a prop d'un santuari d'Apolo a Alicia. El situen en el 270- 280 de la nostra era. Va prendre part en el 325 al Consell de Nicea.

Conten que era un autèntic viatger,

Sant Nicolau se celebrava el 23 de desembre, però en 1970 l'església el va suprimir per no estar ben documentat.

Hi ha una altra llegenda més antiga, una llegenda nòrdica, que parla del déu Odin. Era un déu viking, era bastant obès, amb barba blanca, portava un gorra que li tapava mig ull. Conta aquesta llegenda que el 25 de desembre a la festa de Llule el que feia era repartir regals a tothom, premis, obsequis, en funció de com s'havien portat durant l'any.

Això vol dir que tots els que havien sembrat, recollit i treballat, havien estat honorables i havien fet la seva feina corresponent durant l'any els passava aquests regals, regals dels déus. Quins són aquests? Els regals més preuats eren els fruits de tot l'any treballat, això era importantíssim per subsistir. Llavors, Qui era Odin? Odin era el símbol de la força divina, que repartia els obsequis en funció dels mèrits obtinguts.

Llavors, entre la tradició pagana, com els déus havien estat bons amb mi, hi havia un regla molt important, la regla de la correspondència. Ells entenien que no es rebia res gratuïtament. D'allò que obtenim n'hem de donar alguna cosa. Entre ells hi havia una norma obligada en funció del

Casa de Santa Claus al Pol Nord

va i segons com es dispersava aquesta cendra vaticinava el mes corresponent al dia que llançava la cendra. Aquesta operació la feia dotze dies que representaven els dotze mesos de l'any i feia una predicció del temps dels dotze mesos, determinava la millor època per a la sembra, la collita, per a pariar els animals, etc.

Al final es guardava el tronc que quedava per encendre el tronc de l'any que bé.

Com els nens no podien pegar al

va salvar un vaixell, va ressuscitar un mariner, va ser també abat del monestir de Sion, segons l'Església catòlica.

El que és segur és que es venera molt a Avari al sud d'Itàlia. Allí hi ha les seves despulles, durant uns quants anys. Va ser Pau VI qui va decidir portar les despulles als Estats Units, perquè allí el culte a Sant Nicolau era majoritari.

Es veu que era un bisbe vestit de roig amb un bàcul i un sac.

Aquest sac tenia un forat i els diners els recollien els pobres.

que s'havia recollit de donar als que no havien tingut tanta sort en les collites. Ells entenien que com més donessin més rebrien. Aquesta és la festa de Llule, on s'intercanvien fruits i regals.

Odin es transforma en el vell Nic, més tard en Nic Claus, i fins anomenar-se Santa Claus.

Per definir la seva imatge, és la imatge d'aquell vell bondadós, simpàtic, garbellat avesades i sabí. Un vell de qui quan apareix, apreus alguna cosa.

La tradició diu que entra per les xemeneies. Té el seu significat, perquè és un esperit. Representa

l'esperit de la fertilitat. La font de fertilitat d'una casa evidentment es troba a la llar de foc. És per això que l'esperit de Nadal, Sant Nicolau, entra per aquí.

REIS MAGS

Sabeu qui eren els personatges convertits en Reis mags?

Una de les llegendes més màgiques i explicades en el llenguatge universal dels fets simbòlics fa referència a l'aparició dels misteriosos mags.

Segons l'evangeli de Sant Mateu, cap. II, uns mags vinguts d'orient arribaren a Jerusalem i preguntaren on era el rei dels jueus que havia nascut. Hem vist a Orient el seu estel i hem vingut a fer-li homenatge. Si això és cert, aquests personatges són uns grans desconeguts per tothom, perquè en realitat no se sap qui eren ni d'on venien, ni quants eren, ni tan sols si eren reis o mags. Encara ens preguntem si és mite o realitat. El text parla en plural però no diu quants eren. El text ens diu que regalaren encens, or i mirra, per això es dedueix que eren tres. Per una altra part, es creia que eren quatre, per representar les quatre races. El que sí se sap és que eren astrònoms.

Els reis tenien uns noms exòtics per a l'època i amb un significat esotèric i una tasca determinada dintre de la llegenda.

Melcior: home de cabell i barba blanca representa la raça blanca de llafet i és el missatger, repre-

sentant dels pobles indoeuropeus. Melcior procedeix de l'antiga llengua oriental i originalment era anomenat MELEAOR MELE significa rei i AOR significa llum. Per tant, Melcior és el rei de la llum, el portador de la llum, el governador de l'or lluminós, el que portava les forces de la il·luminació i és el símbol de la lluminositat, per tant és l'home que dona al petit déu, nascut al portal, la llum solar. Melcior porta la mirra. Li va el lliurament de la força metafísica al déu cristià.

El segon mag és Gaspar: home de pell més fosca o rogenca, cabell ros, és el representant de la raça de sem i ell és el missatge dels pobles d'Àsia. Gaspar és un nom procedent del vocable Jaspis, que era una de les pedres precioses de l'antiguitat. El jaspis és una pedra coneguda per la seva brillantor i representa la llum encarnada, la llum materialitzada, és l'element on es reflecteix la llum a la terra, és la joia capaç de lluir amb força, és la llum incident projectada sobre ella. Gaspar, doncs, porta l'encens, i fa el lliurament psíquic terrenal al déu cristià.

El tercer mag, Baltasar: home de raça negra i cabell arrissat, representa la raça de Cam. És el missatger de les tribus d'Àfrica. Baltassar és un nom procedent dels vocables val i cesar. Val fa referència a una antiga divinitat africana i el seu nom significa senyor i cesar significa tresor. Així, Baltasar significa el senyor del

tresor. És l'home que significa el domini de les coses terrenals sobre totes les coses físiques del món, sobre els aspectes crematístics de la vida, com són els diners. Baltasar, doncs, porta l'or i fa lliurament de la riquesa material i física al déu cristià

Es parla d'un quart mag, el rei cèltic Acamun, però no es té cap referència llegendària que representaria la quarta raça del món.

ESTEL DE NADAL

En un dels evangelis que es va escriure en el segle VI que és l'evangeli Ermenic de la infància, es menciona que els mags es van posar en camí perquè una espècie d'ésser lluminós, un àngel, se'ls va presentar a Pèrsia i els va dir que havia acabat de ser gestat el nen déu.

Van iniciar el viatge guiats per aquest àngel que es transforma en un estel.

Segons un evangeli apòcrif, el viatge va durar nou mesos, i van arribar just al naixement.

Hi ha una altra llegenda que diu que mentre l'estel els guiava des d'Orient fins al lloc de naixement del Messies, al mateix lloc de naixement hi havia un altre estel que estava fix damunt del portal de Belem.

El mateix evangeli de sant Jaume ens diu que un núvol estava tant de dia com de nit, un núvol lluminós, un núvol que deixava ombres, per tant, no ens estem enfrontant amb un núvol convencional. Tampoc no estem mencionant un cometa. El que sí és cert és que el dia del naixement de Jesús, fenòmens celestos misteriosos, per exemple, l'estel feia tanta llum intensa que no deixava veure res als pastors del que passava.

Estem parlant de dos estels, un que guiava i un altre que es trobava permanent damunt del portal. Que podríem ficar la hipòtesi OVNI. Que és la que atorguen als dos famosos estels. Així explicariem com els mags van arribar al moment i al lloc precís.

*Jose Sancho Tico
Tomi Martinez*

De màquines i persones

Està de moda. És un fenomen imparabile. Ens envaeix pervertint els nostres joves, canviant els seus valors... És el diable!. Expressions com aquestes eren freqüents entre la gent gran i conservadora, ja fa mig segle, davant l'aparició del fenomen sociomusical industrial del Rock and Roll. Avui dia fan riure, potser perquè s'ha perdut la por inculcada durant segles a moltes coses, o potser perquè el terrible Rock s'ha convertit en pacífic anyell per a nostàlgia de

vell disc de blues tocat per blancs, sense cap mena de feeling, on el ritme marca l'antiga pulsació del treball de l'esclau i de l'obrer a la fàbrica i on l'harmonia és més previsible que el final de la Blancaneus, i se senten realitzats, sensibles, fins i tot melòmans, i no com aquesta canalla que puja sense gust ni sentit musical.

L'únic que ha fet la música màquina és adaptar una tecnologia i una estètica recents al mateix missatge de sempre: la manipulació i esclavatge de les masses juvenils

molts. Qui ho sap? El que sí que resulta xocant és que els mateixos progres que feien provocadora ostentació de la senyera del Rock i tot el que comportava aquella contracultural forma de viure s'escandalitzin ara pel nou fenomen musical que en el fons és fill natural i prolongació lògica del més pur i genuí Rock and Roll, allò que anomenen música màquina.

Això ja no és música, diuen, com si algun sant esperit els hagués concedit el do de discernir el so del soroll, el ritme de la pulsació, la melodia del simple conjunt de notes. I llavors li treuen la pols a un

a través d'una música i una parafernàlia que neix en, per i per a la indústria, camuflada intel·ligentment de rebel·lia, llibertat i falsa sensació d'evasió de les responsabilitats i felicitat immediata a aparent baix preu, però aquest cop sense ídols visibles. Qui els necessita a les portes del segle XXI, on la persona ja ha après a conivir amb la seva pròpia por a la llibertat ... i amb la màquina.

David Esterri

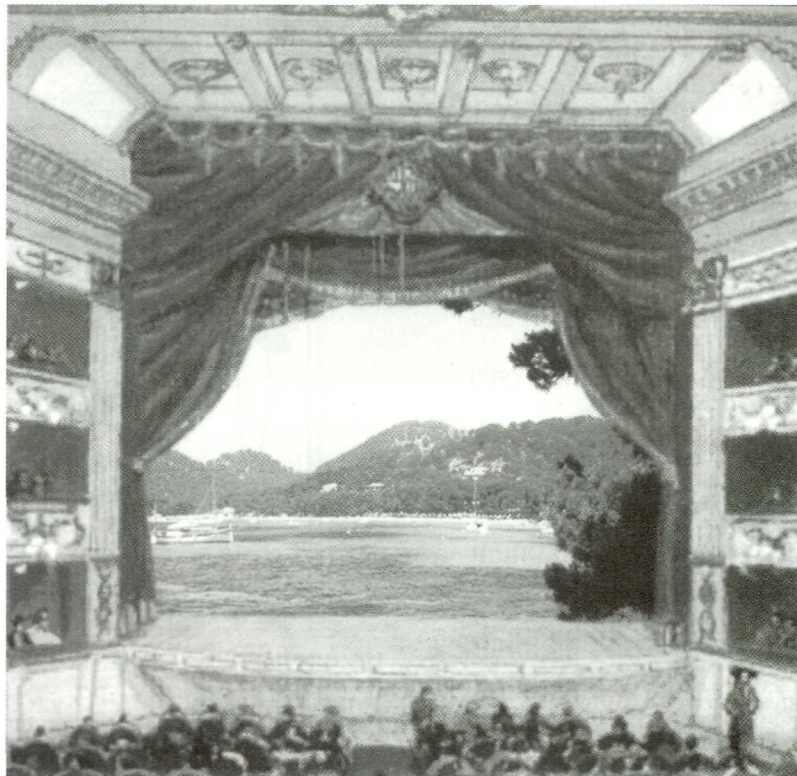
Teatre

Els joves idealistes del Maig del 68 van recórrer tot París perseguint utopies (recordeu que, segons el Diccionari Català Valencià Balear redactat per Francesc B. Moll, *utopia* vol dir, entre altres acepcions: "concepció d'un ideal irrealitzable"). Potser perquè sabien que la cosa pública i col·lectiva mai no és bufar i fer ampolles, una de les moltes frases que van escriure els idealistes a les parets de la ciutat de la Torre Eiffel va ser aquesta màxima utòpica: "Siguem realistes, cal demanar l'impossible". Somiatruites? Potser sí, però la vida, com els cavallets de les barraques de fira, sempre dóna tombs per acabar no movent-se gaire del lloc.

L'altra tarda, donant un tomb pels carrers (sovint un pèl congestionats), comprant a les botigues i escoltant les converses de bar i taverna, em vaig adonar de la intensa, convulsa, vida de la vila d'Alpicat. Tot i que la visc des de fa vuit anys, la realitat diària se'm va plantar amb evident espectacularitat davant els meus nassos. Població que creix com les carbasseres, Alpicat pot patir l'increment urbanístic i demogràfic a ritme de música màquina. Condemnada a jugar el paper secundari de ciutat jardí? O bé ciutat dormitori. O si de cas ciutat satèl·lit? Alternatives aquestes que no per reals i palpables assoleixen textura ideal. No voldria, però, trepitjar terrenys acotats (urbanistes, tècnics i polítics té la vinya!).

Però des de la humil parcel·la de les arts recreatives, se m'acut ara jugar el paper d'utopista. I com que estem en temps propicis a reencarnar-nos en esperits infantívols, escriuré, per què no?, la meua carta als Reis Mags d'Orient (o millor, d'Occident). Amb el degut respecte, però alhora amb la més tossuda rebequeria infantil, gosaria demanar un Teatre. Sí. Amb majúscules. Eii!, no vull dir pas unes representacions teatrals. D'això ja en tenim a l'estiu. No. Allò que us demano, majestats, és un Edifici per a fer representacions escèniques. És a dir, un espai arquitectònic, social, per a encontres col·lectius, on, amb l'excusa

de presenciar una funció de teatre, la comunitat en pes, els espectadors, representin el seu paper social. Amb tot el bo i el pitjor. El

Teatre (l'edifici), des dels savis besavis, els grecs, ha estat el lloc adobat per al cultiu de la cultura democràtica, aquella basada en el Diàleg lliure i alhora ritualitzat. Així de senzill i comunicatiu. I a l'entreacte, tot fent un beure, fer veure que som més sociables del que possiblement siguem. Perquè el Teatre, lloc d'encontre comunitari, de sempre ha ajudat a unir individualitats, ben al contrari d'altres experiències humanes (l'espectacle esportiu?) on l'individu es dissol en la massa. Amb el teatre és la màgia de jugar, com els nens i les nenes, a pares i a mares responsables? Vés a saber.

Tornem, però, a la carta. Tampoc no cal que us passéssiu, Reis Mags! Amb una sala per a tres-cents veïns i veïnes, això sí, confortablement acollidora, n'hi ha més que suficient. Quant a la caixa escènica, l'escenari, caldria que tingués, com a mínim, uns 10 metres d'amplada per 8 metres de fondària. I dotada amb els equipaments tècnics (llum i so) adequats

a les exigències escenogràfiques del segle XXI que inaugurarem d'aquí a unes hores. Posats a demanar, o bé a

apuntar serveis polivalents, potser aquest teatre podria, ensems, acollir altres manifestacions socioculturals, com: assemblees de veïns, reunions corporatives, congressos, actuacions musicals, *performances* plàstiques, projeccions cinematogràfiques amb la màxima qualitat audiovisual, etcètera.

Com sigui, majestats, amb Teatre o sense, Alpicat té davant seu un futur tan excitant com arriscat. Jardí? Dormitori? Satèl·lit? Si badem un pèl massa, els nostres descendents se les hauran amb un monstre de tres caps. Què tal si juguem a potenciar les excel·lències ultrametropolitanes d'un nucli urbà situat en plena horta... creativa? I això, direu majestats, què dintre té a veure amb el Teatre? Doncs, sí. Amb un bon edifici teatral podrem representar, com cal, l'espectacle social amb la Naturalesa. I enllà d'estimar-la, saber preservar-la. Vostre.

Marcel·lí Borrell

